

- (ક) નીચે આપેલા ગદ્યખંડનો આશરે ત્રીજા ભાગમાં સંક્ષેપ કરી તેને યોગ્ય શીર્ષક આપો. (4)

‘પુસ્તક’ આધુનિક માનવીને આનંદ આપનાર સાથી અને સૌથી શિષ્ટ સાધન છે. તેનો આનંદ અનેરો હોય છે. પુસ્તકની પ્રશસ્તિ કરીએ એટલી ઓછી. માણસને એની સાથે એવી મહોબ્બત છે કે પુસ્તક સાથે તે હસે છે, રડે છે, ઉદાસ થઈ જાય છે. આનંદ પામે છે. પુસ્તકની હાજરીમાં પોતાની જાત સાથે વાતો કરવા લાગે છે અને પોતાની જાતને ક્યારેક તો માત્ર પુસ્તક પાસે જ ખુલ્લી કરે છે. પુસ્તક માનવીને માટે દિલોજાન દોસ્ત છે. પુસ્તક એક વિસ્મયકારક વસ્તુ છે. તેને ભૌતિક શરીર હોય છે અને તેને આત્મા પણ હોય છે. વિચારો, લાગણીઓ, ધબકાર, જ્ઞાન, માહિતી કંઈ કેટલુંય સંયોજિત થઈને તેમાંથી પુસ્તક બને છે. તેની સાથે તમે વાતો કરી શકો છો, સફર કરી શકો છો. પુસ્તક એક જાદુઈ દીવો છે. દીવાની પાસે એકલા બેઠા હોઈએ અને સાથે પુસ્તક હોય એના જેવો આનંદ દુનિયામાં એકે નથી.

- મોહમ્મદ માંકડ

- (ડ) ગમે તે એક વિષય પર મુદ્દાઓ પર આધારિત આશરે ૨૫૦ શબ્દોમાં નિબંધ લખો. (8)

વસંત - વનમાં અને જનમાં

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના - ભારતનો ઋતુક્રમ- વસંતનું માદક વાતાવરણ-વસંત અને માનવજીવન-વસંત એક અજોડ ઋતુ- ઉપસંહાર.

અથવા

દીકરી, ઘરની દીવડી

મુદ્દા : દીકરી પ્રત્યેનું સમાજનું વલણ-દીકરો અને દીકરીની પ્રકૃતિ-પિતાને બ્હાલી દીકરી - સ્ત્રીભૂષણ હત્યા અને સ્ત્રી પુરુષ પ્રમાણમાં અસમતુલા-ચેતવણીની ઘંટી વાગી ચૂકી છે-જાગૃતિની જરૂર-ઉપસંહાર.

અથવા

માતૃભાષાનું મહત્વ :

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના-ભાષા બોલીઓની વિવિધતા માતૃભાષા શીખવાનું પ્રથમ સોપાન-ભાષાનું વેપારીકરણ-શિક્ષણમાં માતૃભાષાનું મહત્વ-માતૃભાષાને અપાતું પ્રોત્સાહન-ઉપસંહાર.

PAPER-5

વિભાગ - A

(ગદ્ય વિભાગ)

- (અ) નીચેનાં જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો. (4)

(અ) પાત્રો

- (1) સેમ્યુઅલ બટલર
- (2) વેલજી
- (3) સલોની
- (4) દાસકાકા

(બ) કૃતિ

- (અ) ભૂલી ગયા પછી
- (બ) ચોપડાની ઈન્દ્રજાળ
- (ક) વાઈરસ ઈન્ફેક્શન
- (ડ) જન્મોત્સવ
- (ઈ) છત્રી

- (બ) નીચે આપેલ વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો. (4)

- (1) શ્રીમદ્ રાજચંદ્રનું જન્મ સમયનું નામ _____ હતું.
(ધર્મનંદન, લક્ષ્મીનંદન, રાજકુમાર)
- (2) લાલ કિનખાબના પડદા પાછળ _____ ની તૈયારીઓ થઈ ચૂકી હતી.
(નાટક, સંગીત, કૃષ્ણ જન્મ)
- (3) મનીષાના પપ્પા બસ સ્ટેન્ડ ઉપર _____ નો શેર બોલ્યા.
(ઈકબાલ, ઘાયલ, ગની દહીંવાલા)
- (4) _____ થી તાણમાં ઘટાડો થાય છે. (સત્સંગ, ભજનાનંદ, નૃત્ય)

- (ક) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (2)

- (1) અંકિતે તેની નાની બહેનનું લાડથી કયું નામ પાડ્યું હતું ?
- (2) આંબા પટેલની ઘોડીની ચાલ કેવી હતી ?

- (ડ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (કોઈપણ બે) (4)

- (1) લેખક શા માટે પોતાને ટચૂકડા બુલ્બુલ સાથે સરખાવે છે ?
- (2) ખોભણમાં પગ લપસ્યો છતાં લેખક કેવી રીતે બચ્યાં ?
- (3) આંબા પટેલે વછેરીને ઉછેરવા શું કર્યું હતું ?

- (ઈ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના દસ બાર વાક્યમાં સવિસ્તાર ઉત્તર લખો.

- (કોઈપણ બે) (6)
- (1) ‘રેસનો ઘોડો’ વાર્તાના આધારે બાળકના ઘડતરમાં અડચણરૂપ બનતા પરિબળોની ચર્ચા કરો.
- (2) છત્રી ન ખોવાય એ માટે લેખકને કેવી કેવી સલાહો મળી હતી ?
- (3) નવજાત બાળકની કરુણતા તમારા શબ્દોમાં આલેખો.

વિભાગ - B

(પદ્ય વિભાગ)

- (અ) નીચેનાં જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો. (4)

(અ) કૃતિ

- (1) બોલીએ ના કાંઈ
- (2) એક બપોરે
- (3) દિવસો જુદાઈના જાય છે
- (4) મુક્તક

(બ) કર્તા

- (અ) ગની દહીંવાલા
- (બ) રઈશ મણિયાર
- (ક) જયંત પાઠક
- (ડ) રાજેન્દ્ર શાહ
- (ઈ) રાવજી પટેલ

- (બ) નીચે આપેલ વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો. (4)

- (1) જુદાઈના દિવસો _____ સુધી લઈ જશે. (વિરહ, મિલન, દુઃખ)
- (2) શીલવંત સાધુના ચિત્તની વૃત્તિ _____ હોય છે.
(સ્વચ્છ, શંકાશીલ, નિર્મળ)
- (3) વહેણના પાણીને _____ ઝીલે છે. (કૂવો, સાગર, હૃદય)
- (4) કાવ્યનાયિકાનો વીર _____ પાઘડી પહેરે છે.
(નવરંગી, સમરંગી, પચરંગી)

- (ક) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (2)

- (1) કવિ કયાં વૃક્ષ નીચે બેઠા હતાં ?
- (2) સ્વજન સુધી કોણ લઈ જશે ?

(ડ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (કોઈપણ બે) (4)

- (1) કાવ્યનાયિકા સખીને પોતાના પતિ વિશે શું કહે છે ?
- (2) 'કવિના પગ આગળ જવા માંડ માંડ ઊપડે છે.' સમજાવો.
- (3) સૃષ્ટિનું સૌદર્ય કવિને ક્યાં ક્યાં જોવા મળે છે ?

(ઘ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના આઠ-દસ લીટીમાં સવિસ્તાર ઉત્તર લખો.

- (કોઈપણ બે) (6)
- (1) 'હું એવો ગુજરાતી' કાવ્યમાં કવિએ ગુજરાતના મહિમા ગાન માટે પ્રયોજેલા વિવિધ સંદર્ભો સ્પષ્ટ કરો.
 - (2) શીલવંત સાધુ તમે કોને કહેશો તે કાવ્યને આધારે જણાવો.
 - (3) 'એક બપોરે' કાવ્યનો મધ્યવર્તી વિચાર સ્પષ્ટ કરો.

વિભાગ - C

(વ્યાકરણ વિભાગ)

માગ્યા પ્રમાણે ઉત્તર લખો. (દરેકનો 1 ગુણ)

આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરીને જવાબ લખો.

- (1) નીચેના બે શબ્દોની સાચી જોડણી શોધીને લખો. (1)
વીભાવરી (વિભાવરી, વિભાવરિ, વિભવરી)
પરીસ્થિતિ (પરીસ્થીતિ, પરિસ્થિતિ, પરીસ્થીતી)
- (2) 'રામ + આયન' શબ્દની સાચી સંધિ જોડો. (1)
(રામાયણ, રમાયણ, રમાયન)
- (3) 'બાળકથા' શબ્દનો સમાસ ઓળખાવો. (1)
(કર્મધારય, મધ્યમપદલોપી, તત્પુરુષ)
- (4) જોડણીભેદે અર્થભેદ શોધીને લખો. (૧)
(1) દીન - (દિવસ, રાત, રંક)
(2) દિન - (ગરીબ, રંક, દિવસ)
- (5) 'ડાકણ તો ભૂખ છે' વાક્યમાંના અલંકારનો પ્રકાર જણાવો. (1)
(ઉપમા, રૂપક, વ્યતિરેક)
- (6) શબ્દમાં 'કુરિવાજ' કયો પ્રત્યય રહેલો છે. (1)
(પૂર્વ પ્રત્યય, પર પ્રત્યય, એકપણ પ્રત્યય નહિ)
- (7) નીચેના શબ્દોના સમાનાર્થી શબ્દો શોધીને લખો. (1)
મયંક (ચંદ્ર, રાત્રિ, છોકરો)
ઋણ (ભાર, આભાર, કરજ)
- (8) ચા-પાણી સંજ્ઞાનો સાચો પ્રકાર લખો. (1)
(સમૂહવાચક, ક્રિયાવાચક, દ્રવ્યવાચક)

નીચે આપેલા પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો.

- (9) નીચેના રૂઢિપ્રયોગનો અર્થ આપો. (1)
મન ભાંગી પડવું
- (10) નીચે આપેલ કહેવતનો અર્થ લખો. (1)
બાવાના બેય બગડ્યા

(11) નીચેના શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ લખો. (1)

મરણ પાછળ રોવું, ફૂટવું અથવા લૌકિક ક્રિયા

(12) નીચેના શબ્દનો વિરુદ્ધાર્થી શબ્દ લખો. (1)

જુદાઈ

(13) કર્મણિ વાક્ય બનાવો. (1)

અમે અનેક હિમનદીઓ ઓળંગતા હતા.

(14) નીચેના તળપદા શબ્દનું શિષ્ટરૂપ લખો. (1)

નેહ

(15) નીચેના વાક્યમાંથી વિશેષણ શોધી તેનો પ્રકાર જણાવો. (1)

કાયર માણસ બહાદુર થઈ શકે છે.

(16) નીચેના વાક્યમાંથી ક્રિયાવિશેષણ શોધી તેનો પ્રકાર જણાવો. (1)

રાજકોટમાં તેમણે શરીરનો ત્યાગ કર્યો.

(17) 'મુટ્ટી' શબ્દના ધ્વનિઘટકો (સ્વર-વ્યંજન) છૂટા પાડો. (1)

(18) નીચેના વાક્યની પ્રેરક વાક્યરચના બનાવો. (1)

મોટી દીકરીએ ચોખા દળ્યા.

(19) નીચેની પંક્તિનો છંદ ઓળખાવો. (1)

કાળી ધોળી રાતી ગાય, પીએ પાણી ચરવા જાય,

ચાર પગોને આંચળ ચાર, પૂંછડીએ ઉડાડે વાય.

(20) શિખરિણી છંદનું બંધારણ જણાવો. (1)

વિભાગ - D

(લેખન વિભાગ)

(અ) નીચે આપેલી પંક્તિઓનો આશરે પંદર વાક્યોમાં અર્થ વિસ્તાર કરો. (4)

ઊંચીનીચી ફર્યા કરે, જીવનની ઘટમાળ,

ભરતી તેની ઓટ છે, ઓટ પછી જુવાળ.

અથવા

સોબત કરતા ધ્યાનની બે બાજુનું દુઃખ,

ખીજ્યું કરડે પિંડીએ રીઝ્યું ચાટે મુખ.

(બ) તમારી શાળામાં યોજાયેલ 'શિક્ષક દિન' ની ઉજવણીનો અહેવાલ આશરે એકસો શબ્દોમાં લખો. (4)

(ક) નીચે આપેલા ગદ્યખંડનો આશરે ત્રીજા ભાગમાં સંક્ષેપ કરી તેને યોગ્ય શીર્ષક આપો. (4)

“લોકો મારું કામ જુએ કે ન જુએ, તેની કદર કરે કે ન કરે, મને શાબાશી આપે કે ન આપે, તોયે હું સંપૂર્ણ નિષ્ઠાથી અને મારી શક્તિના ઉચ્ચતમ ધોરણ મુજબ મારું એ કામ કરતો રહીશ. પરીક્ષા હોય કે ન હોય તોયે હું સરખી રીતે વાંચીશ, કસોટીના ગુણ છેલ્લા પરિણામ માટે ગણાય કે ન ગણાય તોયે હું સરખી કાળજીથી લખીશ, ક્રિકેટમેચ ટ્રોફી માટેની હોય કે ખાલી 'મૈત્રી રમત' હોય તોયે હું

સરખા ઉત્સાહથી રમીશ, સ્થૂળ વળતરની આશા નહિ, પણ મારા લાયક કામ કર્યાનો આત્મસંતોષ એ મારું પ્રેરકબળ હશે, મનના આ વલણને કલાકારો 'કલા ખાતર કલા' કહે છે. પણ છે તો જુદી જુદી પરિભાષામાં એક જ સિદ્ધાંતના ભાષાંતર. કામને અર્થે જ કરેલું ઉત્તમ કોટિનું કામ. પૂજામાં દેવમૂર્તિને ચોખ્ખા ચડાવાય છે. ચોખ્ખાના દાણા અક્ષત હોવા ઘટે. એ સારા દાણા ભેગો એક તૂટેલો હોય તો 'ચાલશે' એમ માને તે સાચો પૂજારી નથી.

- ફાધર વાલેસ

- (ડ) ગમે તે એક વિષય પર મુદ્દાઓ આધારિત આશરે ૨૫૦ શબ્દોમાં નિબંધ લખો. (4)

મારો પ્રિય તહેવાર

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના - આપણા તહેવારો નવરાત્રિનું ધાર્મિક મહત્વ- નવરાત્રિની ઉજવણી - તહેવાર પ્રિય હોવાનું કારણ-ઉપસંહાર

અથવા

નદી તટે સંધ્યા

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના - નદી કિનારાનું પ્રાકૃતિક સૌંદર્ય અને માનવી પર તેની અસર - ઉપસંહાર

અથવા

ભ્રષ્ટાચાર-રાષ્ટ્રવ્યાપી કેન્સર

મુદ્દા: પ્રસ્તાવના - ભ્રષ્ટાચારનો જન્મ - વિવિધ ક્ષેત્રમાં ભ્રષ્ટાચાર-ભ્રષ્ટાચારના કારણો-ભ્રષ્ટાચાર દૂષિત સમાજનો અરીસો-ભ્રષ્ટાચાર વિરોધી અભિયાન - ઉપસંહાર.

PAPER-6

વિભાગ - A

(ગદ્ય વિભાગ)

- (અ) નીચેનાં જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો. (4)

(અ) કૃતિ

(બ) કર્તા

(1) ડાંગવનો અને..	(અ) ચંદ્રકાન્ત પંડ્યા
(2) ચોપડાની ઈન્દ્રજાળ	(બ) મહેન્દ્રસિંહ પરમાર
(3) જન્મોત્સવ	(ક) મોહનલાલ પટેલ
(4) ગતિભંગ	(ડ) સુરેશ જોષી
	(ઈ) વર્ષા અડાલજા

- (બ) નીચે આપેલ વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો. (4)

- (1) 'છત્રી' પાઠ રતિલાલ બોરીસાગરના _____ સંગ્રહમાંથી લેવામાં આવ્યો છે. (મરક મરક, ઝૂંહાસ્યમ, એન્જયોગ્રાફી)
- (2) અંકલેશ્વરને મિત્રો મજાકમાં _____ કહેતા. (ઔદ્યોગિક મથક, દુર્ગધેશ્વર, ગંદકેશ્વર)
- (3) શાહુકારનો _____ જૂઠું થોડું વાંચે ? (છોકરો, ચોપડો, વંશજ)

- (4) 'ઘોડીની સ્વામી ભક્તિ' એ _____ (પ્રદેશ) ની લોકકથા છે ? (ગોહિલવાડ, કાઠિયાવાડ, દાહગરવાડ)

- (ક) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (2)

- (1) ૨૦૧૫ નો સર્વોચ્ચ 'જ્ઞાનપીઠ પુરસ્કાર' કયા ગુજરાતી લેખકને એનાયત થયો છે ?

- (2) ગુણવંત શાહનો જન્મ કયા શહેરમાં થયો હતો ?

- (ડ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (કોઈપણ બે) (4)

- (1) લેખક હૃદય રોગના હુમલા વિશે શું જણાવે છે ?

- (2) 'ડાંગવનો અને..' પાઠના લેખકની મુસાફરી કઈ રીતે યાત્રા બની રહેતી ?

- (3) જીવલો દાનતનો શુદ્ધ હતો એમ તમે શા પરથી કહી શકો ?

- (ઈ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના દસ-બાર વાક્યોમાં મુદ્દાસર ઉત્તર લખો.

- (કોઈપણ બે) (6)

- (1) 'રેસનો ઘોડો' શીર્ષકની યથાર્થતા ચર્ચો.

- (2) પુત્રી ખોયાની માતા-પિતાની વેદના "ગતિભંગ" પાઠના આધારે તમારા શબ્દોમાં વ્યક્ત કરો.

- (3) આંબા પટેલું પાત્રાલેખન કરો.

વિભાગ - B

(પદ્ય વિભાગ)

- (અ) નીચેનાં જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો. (4)

(અ) કૃતિ

(બ) સાહિત્ય પ્રકાર

(1) બોલીએ ના કાંઈ	(અ) પદ
(2) માધવને દીઠો છે ક્યાંય ?	(બ) સોનેટ
(3) શીલવંત સાધુને	(ક) ગીત
(4) વતનથી વિદાય થતાં	(ડ) ઊર્મિગીત
	(ઈ) ભજન

- (બ) નીચે આપેલ વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો. (4)

- (1) કવિ અશોક ચાવડાનું ઉપનામ _____ છે.

(બેદિલ, સ્વપ્નસ્થ, દિલાવર)

- (2) ભારતમાતાએ ગુજરાત પર _____ નો વિસ્તાર કર્યો.

(આશિષ, રાષ્ટ્રીયતા, ધર્મ)

- (3) સમગ્ર વિશ્વ _____ નો આશ્રમ છે.

(પંખીઓ, સંતો, જીવમાત્ર)

- (4) _____ બનવું દુર્લભ છે. (કુલદીપક, દેશદીપક, જગદીપક)

- (ક) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (2)

- (1) મોહમાયા કોને સ્પર્શી શક્તિ નથી ?

- (2) રાતરાણી શેનાથી ન્હાય છે ?

- (ડ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (કોઈપણ બે) (4)

- (1) વાંસળીનો સૂર કદંબ તેમજ ધૂળ પાસે શા માટે જાય છે ?